

Αγάλματα Κολοκοτρώνη και η Περικεφαλαία του

Ο Κολοκοτρώνης της Αθήνας-Μέρος ΣΤ

Έρευνα και επιμέλεια
κειμένων:
Δημήτρης Συμεωνίδης JP

‘Αθήνα, μεταφορά του αγάλματος του Κολοκοτρώνη.

Το άγαλμα είναι από ορείχαλκο (κράμα χαλκού) και ακολουθεί την παράδοση αυτού του τύπου αγαλμάτων. Έχει συνολικό ύψος περίπου 9 μέτρα μαζί με το βάθρο και είναι επιβλητικό πάνω στο ψηλό βάθρο του. Ο στρατηγός παριστάνεται έφιππος σε ηγετική στάση και ο θεατής πλησιάζοντας υποβάλλεται από το μέγεθος και το ύψος του. Το άγαλμα μας θυμίζει πάντα ότι την ελευθερία που απολαμβάνουμε οι σύγχρονοι Έλληνες τη χρωστάμε στους αγώνες και στην αυτοθυσία του ήρωα Κολοκοτρώνη και των άλλων ηρώων της επανάστασης, τους επώνυμους, αλλά και τους αφανείς. Για την απόδοση της μορφής του ήρωα ο γλύπτης μελέτησε πέρα από τα απομνημονεύματα, την ενδυμασία και τον οπλισμό του. Ιδιαίτερα για την απόδοση του προσώπου, πέρα από φυσιογνωμική μελέτη των συγγενών του, χρησιμοποίησε εκμαγείο που είχε ληφθεί από το νεκρό Κολοκοτρώνη και σήμερα βρίσκεται στο Εθνικό Ιστορικό Μουσείο, λίγα μέτρα πίσω από τον ανδριάντα. Το κεφάλι είναι στραμμένο προς τα πίσω σαν να απευθύνεται στους ενόπλους αγωνιστές που τον ακολουθούν, για να βεβαιωθεί ότι βλέπουν τον εχθρό.

Με τον τρόπο αυτό μαζί με την κίνηση που δίνει στην μορφή μεταφέρει και τον χαρακτήρα του αεικίνητου πολεμιστή και ικανού στρατηλάτη που είχε ο Θ. Κολοκοτρώνης. Το δεξί του χέρι είναι τεντωμένο μπροστά και οριζόντια. Ο δείκτης δείχνει προς ορισμένη κατεύθυνση, ίσως την πορεία προς την μάχη. Οι υπερπατριώτες λένε ότι δείχνει προς την Κωνσταντινούπολη. Μόνο που το άγαλμα έχει μετακινηθεί από την αρχική θέση στην οποία ήταν προορισμένο να στηθεί και η μετακίνησή του έχει αποπροσανατολίσει τους ερευνητές, οι οποίοι εικάζουν διάφορα. Το μνημείο εδράζεται σε μαρμαρίνο βάθρο, που φέρει στις δύο πλαϊνές πλευρές του ένθετες ανάγλυφες πλάκες από κράμα χαλκού, διακοσμημένες με πολεμικές αναπαραστάσεις, οι οποίες έχουν επίσης φιλοτεχνηθεί από τον Σώχο το 1895 και το 1897. Στις ένθετες ορειχάλκινες ανάγλυφες συνθέσεις από τη ζωή του Κολοκοτρώνη, που εμπνεύστηκε ο καλλιτέχνης μελετώντας τα απομνημονεύματά του, στη μια όψη παριστάνεται η καταστροφή του Δράμαλη και στην άλλη η προτροπή του Γέρου του Μωριά προς τους Έλληνες να κάψουν τα συγχωροχάρτια των Τούρκων, που τους είχε δώσει ο σουλτάνος και να προσχωρήσουν στην επανάσταση. Ο Σώχος επέλεξε αυτές τις δύο σκηνές θεωρώντας τις τις δύο από τις πιο σημαντικές της ζωής του Κολοκοτρώνη, σύμφωνα με τα απομνημονεύματά του. Οι συνθέσεις αυτές θα κοσμούσαν αρχικά τον ανδριάντα του Ναυπλίου, επειδή όμως δεν είχαν ολοκληρωθεί ο καλλιτέχνης θέλησε να τοποθετηθούν στην Αθήνα.

Θεόδωρος Κολοκοτρώνης (1770-1843). Προσωπογραφία του Γερμανού Φιλέλληνα στρατιωτικού Karl Krazeisen

Το μαρμαρίνο βάθρο σχεδιάστηκε από τον αρχιτέκτονα Αλέξανδρο Νικολούδη και κατασκευάστηκε από τον γλύπτη Ιωάννη Καρακατσάνη, ο οποίος χρησιμοποίησε δύο τύπους μαρμάρου, μάρμαρο Κοκκινάρα και Πεντελικό. Ο ανδριάντας χυτεύθηκε σε 5 ξεχωριστά κομμάτια: το κράνος, το πάνω μέρος του σώματος, το κάτω μέρος του σώματος μαζί με τη βάση, το κεφάλι του αλόγου και την ουρά του αλόγου. Η περικεφαλαία, τα χαλινάρια του αλόγου, η μπαρουτοθήκη και τα λουριά της αποτελούν ένθετα κομμάτια, που προσαρτήθηκαν είτε με συγκόλληση είτε με βίδες.

Στην εμπρόσθια όψη του βάθρου έχει χαραχθεί η επιγραφή: Έφιππος χωρεί γενναίε στρατηγέ ανά τους αιώνας διδάσκων τους λαούς πως οι δούλοι γίνονται ελεύθεροι. Στην αντίθετη πλευρά θυμίζει ότι ο ανδριάντας αποπερατώθηκε με κοινό έρανο των Ελλήνων το 1904. Το 2002 στη διάρκεια εργασιών καθαρισμού και συντήρησης στο μνημείο οι συντηρητές

ανακάλυψαν χαραγμένη σημείωση, στο εσωτερικό της καίτης και της περικεφαλαίας, με την οποία ο Σώχος εκφράζει την αντίθεσή του στην τοποθέτηση της περικεφαλαίας που πρόσθεσε στο άγαλμα: Παρά τη θέληση του Σώχου, Κολοκοτρώνη μου, ξαναφόρεσε την περικεφαλαία, Paris 1909. Που σημαίνει ότι δεν γνώριζε τη σημασία της περικεφαλαίας.

Ο ανδριάντας του Θ. Κολοκοτρώνη αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα υπαίθρια γλυπτά της πρωτεύουσας. Πέρα από σημείο αναφοράς για την οδό Σταδίου είναι σημείο συνάντησης, συγκεντρώσεων, αλλά και πολιτικής έκφρασης με συνθήματα πάνω στις μαρμαρίνες επιφάνειες του αγάλματος. Ότι και να κάνουν όμως οι Έλληνες πάντα θα τιμούν τον μεγάλο στρατηγό που ανά του αιώνες διδάσκει τους λαούς «πώς οι δούλοι γίνονται ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ!».

Η συνέχεια την άλλη Παρασκευή

Στις ένθετες ορειχάλκινες ανάγλυφες συνθέσεις από τη ζωή του Κολοκοτρώνη, που εμπνεύστηκε ο καλλιτέχνης μελετώντας τα απομνημονεύματά του, στη μια όψη παριστάνεται η καταστροφή του Δράμαλη και στην άλλη η προτροπή του Γέρου του Μωριά προς τους Έλληνες να κάψουν τα συγχωροχάρτια των Τούρκων.